

dalmi igény és szükséglet, de ha az ország a maga választotta úton szándékozik továbbmenni, akkor előbb-utóbb felszínre tör. Ezért fontos, hogy időben és végiggondolt koncepció alapján megtegyük az előkészületeket.

Ha a most felvázolható trendek mentén halad az ország, akkor a fejlettebb országok közelmúltbeli vagy mai aktualitásai néhány év múlva Magyarországon is valósággá válhatnak. Ezért tanszékünk az évtized végére fokozatosan felkészül arra, hogy képes legyen információs menedzsereket, brókereket szakosítás keretében kiképezni.

Közvetlen céljaink azonban szerényebbek. Jelenleg két, egymással összefüggő kurzus előkészítése folyik, mégpedig a Pénzügyi és Számviteli Főiskola Zalaegerszegi Intézetével együttműködve. Tőlük, s más, a témában tájékozott szakemberektől az üzleti és vállalkozói valósággal való megismertetést várjuk, mert úgy gondoljuk, hogy a könyvtárosnak nemcsak az információs szolgáltatások terén kell ismeretekkel rendelkeznie, hanem ismernie kell a kiszolgált társadalmi gyakorlat főbb vonásait is. Nappali végzős hallgatóink számára *vállalkozói információs szolgáltatások* címmel 40–48 órás *speciális kollégiumot* hirdetünk meg, míg a már dolgozó könyvtárosoknak egyéves, 120 órás *szakosító továbbképző* kurzust készítünk elő. A két képzési forma azonos tartalmat takar; az időtartambeli eltérést indokolja, hogy a nappali hallgatóknál már építhetünk más alaptárgyakban megszerzett korszerű informatikai ismeretekre, továbbá a másik speciális kollégium ismeretanyagára.

A speciális kollégiumnak és a továbbképző tanfolyamnak egyaránt az a célja, hogy

- ▶ megismertesse a résztvevőket a kis- és középvállalkozói világ hazai helyzetével, intézményrendszerével, jogi, pénzügyi, kereskedelmi, piaci stb. vonatkozásaival;
- ▶ bemutassa a hazai vállalkozókat mint potenciális használókat, és megismertesse igényeiket, szükségleteiket;
- ▶ számba vegye a vonatkozó információk körét, s a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások kiépítésének lehetőségeit, eszközeit és módszereit.

Ennek megfelelően a továbbképző tanfolyam tananyaga az angol szaknyelvi blokk mellett: vállalkozói ismeretek, vállalkozói információs és kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó ismeretek, továbbá a vállalkozói információs szolgáltatások marketing- és menedzsmentkérdései.

Törekvéseink a Művelődési és Közoktatási Minisztérium szervezte, és számos egyetemi és szakkönyvtár, valamint megyei könyvtár közreműködésével számoló *Vállalkozói Információs Projekt (VIP)* koncepciójához kapcsolódnak, s ezért számítunk is szakmai, erkölcsi, s nem kevésbé anyagi támogatására. Számításaink szerint a továbbképző tanfolyam költsége 12–24 résztvevő mellett is minimálisan 260–360 ezer forint körül mozog; ennek és a részvétel egyéb költségeinek (kiküldetés, úti- és szállásköltségek) teljes áthárítása a résztvevőkre (illetve küldő intézményeikre) veszélyezteteli, gyakorlatilag szinte kizárja a tanfolyam lebonyolítását. Ezért kértük az MKM könyvtári osztályának mint a VIP-projekt titkárságának az anyagi támogatását; a továbbképzést meghirdetni csak ennek birtokában lesz bátorságunk.

Egyszerűbbnek ígérkezett a nappali hallgatóknak meghirdetni a speciális kollégiumot. E tájékoztató írásakor azonban hirtelen napvilágra kerültek a felsőoktatás anyagi gondjai, illetve a BDTF-en kilátásba helyezett válságmenedzselési tervek megghiúsítani látszanak az intézményközi együttműködésre alapozott szép elképzeléseinket. Ugyanis ha saját erőforrásaink nem engedik meg külső óraadók foglalkoztatását, akkor a speciális kollégium is csak külső támogatással valósulhat meg.

Ezek a tervezett kurzusok – ha egyáltalán létrejönnek – bár az 1992-ben rendezett egyhetes tanfolyamoknál merészebb és bővebb tartalmúak, még távolról sem oldják meg a vállalkozási információ minden problémáját, és nem tartalmazhatnak minden szükséges ismeretet. Közbülső lépcsőfoknak tekinthetők, amelyek a résztvevők közreműködésével és erőfeszítéseivel, az oktatókkal együtt teremthetik meg az új szolgáltatási kör gyakorlati, elméleti feltételeit.

Téglási Ágnes – Tóth Gyula
(Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola)

Vállalkozási információs szakirány a nyiregyházi könyvtárosképzésben

A rendszerváltás újabb és újabb kihívások özönét zúdítja a könyvtárakra, mintegy rákényszerítve őket eddigi tevékenységük felülvizsgálatára, a hagyományos funkciók kereteinek tágítására, a szolgáltatások körének bővítésére. A szolgáltatásokat igénybe vevők pedig a lehető leggyorsabban szeretnék a konkrét információkhoz eljutni, vagyis nem annyira az információk forrásaira, mint magukra az információkra tartanak igényt, amelyek a piacgazdaságra való áttéréssel egyre inkább válnak gazdasági erőforrássá.

A magántulajdonhoz való jog szükségképpen előtérbe állítja a maga erejéből boldogulni akaró állampolgár gazdasági tevékenységét. Ehhez azonban már nem elég a szakmai tudás; a sikerhez pénzügyi, jogi és marketingismeretek is kellenek. Felértékelődik tehát az információ, amely nap mint nap hatalmas mennyiségben zúdul az emberekre. Ezeket nyomon követni, bennük eligazodni csak azonnali rendszerezésüket is lehetővé tevő gyors szolgáltatásokkal lehet. Gazdálkodni kell tehát az in-

formációkkal, amelyek kezelésére természetes módon hivatottak a könyvtárak.

Pusztán az, hogy a piaci viszonyok rendkívül gyorsan változnak, az üzleti információk iránti igények is inkább a tényekre, mint bibliográfiai adatokra irányulnak, a szolgáltató könyvtárossal szemben minden eddigénél erőteljesebben vetődik fel a piaci ismeretek követelménye. A könyvtárosnak magának is értenie kell a szolgáltatott információ tartalmát.

Az országosan kiépülő vállalkezési információs hálózat zökkenőmentes működéséhez a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola könyvtár- és alkalmazott informatikai tanszéke azzal kíván hozzájárulni, hogy kihasználva az intézményen belül és a rendszert működtető, nagy könyvtárakban meglévő szellemi kapacitást, egyrészt kiegészítő (szakosító), másrészt alapképzés formájában 1993 szeptemberétől lehetővé teszi a vállalkezési információs ismeretek megszerzését.

A tananyag összeállításakor kettős célt követtünk. Egyfelől arra törekedtünk, hogy végzős hallgatóink olyan szakemberek legyenek majd, akik bár a könyvtári információk kezelésére specializálódtak, az átlagosnál jobb *pénzügyi tájékozottságot* is szereznek. Nem közzgazdászokat kívánunk képezni, hanem olyan partnereket a cégeknek, akik ismereteiket és képességeiket a vállalkezési információk gyors és hatékony szolgáltatásában kamatoztatják.

Másfelől azt is szem előtt tartottuk, hogy olyan szakembereket adjunk a könyvtáros szakmának, akik a könyvtárak és információs intézmények hatékony működtetéséhez szükséges *marketingismerekkel* rendelkeznek.

A tananyagot öt nagyobb témakörbe csoportosítottuk.

1. *Jogi ismeretek.* Itt a marketing és a kereskedelmi jog keretében piackutatást, piacelemzést tanulnak, hallanak a kereskedelmi tevékenység intézményesített formáiról, a szállítási, fizetési, adásvételi feltételekről, cégjegyzékekről, bankügyletekről. E témákon belül különös hangsúlyt kap a szellemi termékekkel (szabadalmak, licencek stb.) folytatott kereskedelem, a szerzői jogvédelem. Megtanulják a különféle szerződések alakí és formai követelményeit, hallanak a könyv- és lapkiadásról, -terjesztésről.
2. *Üzleti környezet.* Ebben az ismeretkörben az adózási struktúra, tőkefajták, értékpapírok, a pénzeszközök felhasználása, a nyereség, veszteség, jövedelmezőség alapismereteit sajátítják el hallgatóink. Megtanulják a naplófőkönyv vezetését, a mérlegkészítést, valamint a pénzügyi és forgalmi terv elkészítését.
3. A fő hangsúly az *információs források és szolgáltatások* témakörére esik. Itt a hagyományos és gépi szolgáltatások típusain kívül foglalkoznak az online hozzáférés gazdaságosságával, a céginformációs szolgáltatásokkal, az adatvédelemmel, hallanak magán tájékoztató irodákról, hazai és külföldi pénzügyi információs forrásokról.

4. A *könyvtári informatikai* ismeretek keretében gyakorlati ismereteket kapnak az operációs rendszerek működéséről, továbbá megismerkednek konkrét könyvtári programokkal, adatfeldolgozó, nyilvántartó és integrált rendszerekkel.

5. A *hivatali kultúra, a vezetési ismeretek* témaköre a magatartási normákkal, a nemzetközi hivatalos programok szervezésének és lebonyolításának, az időgazdálkodásnak, munkaszervezésnek, reklámtévékenységnek a kérdéseivel foglalkozik.

A négy féléves, vállalkezési információs kiegészítő (szakosító) képzést felsőfokú diplomával rendelkezőknek kínáljuk 1993 szeptemberétől. Bármilyen tárgyú főiskolai vagy egyetemi végzettséget igazoló oklevéllel lehet jelentkezni. A tanulmányok végén államilag érvényes felsőfokú kiegészítő oklevelet adunk.

Az 1993–94-es tanévtől az alapképzés keretében is lehetséges az üzleti információs szakirányt választani. Ugyanis az eddigiektől eltérően merőben új tananyagstruktúra alakul ki, amely jobban alkalmazkodik egyrészt a hallgatók érdeklődéséhez, másrészt a sokkal differenciáltabbá vált könyvtári igényekhez.

Mindezekből kitűnik, hogy a vállalkezési információs képzés tartalmának nagy része nem alkotta eddig a könyvtárosképzés anyagát. Ezért a tanszék nemcsak a maga erejére támaszkodik, hanem egyes szaktárgyak előadóiaként sikerült megnyernie részben a főiskola közzgazdaságtudományi tanszékének és az APEH-nek a szakembereit, részben a Közzgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemnek a munkatársait. Mindez egybevág az alapképzésben az utóbbi években követett gyakorlatunkkal: kiváló gyakorlati szakembereket hívunk meg óraadónak, akik a legfrissebb eljárásokkal ismertetik meg az ifjúságot.

A képzés infrastrukturális háttere az induláshoz minimálisan adott. Nagy erőfeszítések árán, pályázat útján felszereltünk egy négy munkaállomásos PC-labort, amely további fejlesztésre vár. A főiskola integrált informatikai hálózata közvetlen kapcsolat létesítését teszi lehetővé hazai szolgáltatóközpontokkal. A Dialoggal kötött szerződésünk értelmében – oktatási célra – kedvezményes adatbázis-használatot, köztük a Dialog Business Connection online szolgáltatásait vehetjük igénybe. A cég szeptembertől egy évig ingyenes, később kedvezményes CD-ROM adatbázisokat bocsát rendelkezésünkre, de ehhez PC-laborunkat a CD-ROM használatára is alkalmassá kell tennünk. A szándék és törekvés megvan, a pénzügyi háttér azonban egyelőre bizonytalan, pedig szükség lenne speciális adatbázisokra, tananyagok kidolgoztatására és kialakítására.

Minden szellemi segítséget, tanácsot, az oktatás során bemutatható anyagot, esetleg eszközt szívesen fogadunk, egyben köszönetet mondunk a Művelődési és Közzoktatási Minisztérium könyvtári osztályának a képzés elindításához nyújtott anyagi segítségéért.

Tóvári Judit

(Bessenyei György Tanárképző Főiskola)